

Voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt en het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkekansen- en gelijkebehandelingsbeleid

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen en de Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw zijn ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Hoofdstuk 1. Algemene bepaling

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid en gemeenschapsaangelegenheid.

Hoofdstuk 2. Wijziging van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt

Art. 2. In artikel 12 van het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt, gewijzigd bij de decreten van 30 april 2019 en 19 maart 2021, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede „, overeenkomstig de vigerende procedures, een met redenen omklede klacht” vervangen door de zinsnede „een melding heeft gedaan of een klacht”;

2° in paragraaf 1 wordt tussen de woorden „vreemd zijn aan die” en de woorden „klacht of”, de zinsnede „melding, aan die” ingevoegd;

3° aan paragraaf 1 wordt de zinsnede „, of aan de inhoud ervan” toegevoegd;

3° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

“§2. Om de bescherming, vermeld in paragraaf 1, te genieten moet de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft aantonen dat er een melding werd gedaan, een klacht werd ingediend of een rechtsvordering werd ingesteld omwille van een inbreuk op dit decreet. Dit bewijs kan met elk rechtsmiddel geleverd worden.

Wanneer de werkgever, binnen de twaalf maanden nadat deze kennis had van de melding of de klacht of nadat deze redelijkerwijs kennis kon hebben van de melding of klacht, de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft, ontslaat of de arbeidsvoorwaarden eenzijdig wijzigt, valt de bewijslast dat de nadelige maatregel geen verband houdt met de melding of de klacht, of met de inhoud ervan, ten laste van de werkgever. Deze bewijslast valt eveneens ten laste van de werkgever in geval van ontslag of eenzijdige wijziging van de arbeidsvoorwaarden nadat de rechtsvordering werd ingesteld, en dit tot drie maanden na de dag waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is getreden.

Wanneer de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft een melding doet, een klacht indient of een rechtsvordering instelt of wanneer een persoon, vermeld in paragraaf 6, de handelingen, vermeld in paragraaf 6, stelt, kan die daarvan een schriftelijk en gedateerd bewijs vragen bij de instantie, rechtspersoon, vereniging of organisatie waar de melding wordt gedaan, de klacht wordt ingediend of de rechtsvordering wordt ingesteld.

Dit schriftelijke bewijs, verstrekt door de instantie, rechtspersoon, vereniging of organisatie, vermeld in het derde lid, bevat de identiteit van de persoon, de ondernomen acties, de datum van de actie en de datum waarop het bewijs werd gevraagd.”;

4° aan paragraaf 4 en 5 wordt telkens een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schadevergoeding bedoeld in deze paragraaf kan gecumuleerd worden met de schadevergoedingen wegens discriminatie voorzien in artikel 28, §2, van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid.”.

Art. 3. Aan hoofdstuk IV, van hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 19 maart 2021, wordt een artikel 17bis toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 17bis. Elk vonnis of arrest dat door de hoven en rechtbanken wordt gewezen op grond van dit decreet wordt binnen acht dagen te rekenen vanaf de uitspraak ter kennis gebracht aan het Vlaams Mensenrechteninstituut door de griffier van het betrokken rechtscollege.

Bovendien licht de griffier van het hof of de rechtbank waar een beroep, verzet of derdenverzet, is ingesteld tegen een rechterlijke beslissing, vermeld in het eerste lid, onverwijld het Vlaams Mensenrechteninstituut in.”.

Hoofdstuk 3. Wijziging van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

Art. 4. In artikel 3 van het decreet van 10 juli 2008 houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid, inleidende zin, wordt tussen de woorden “Europese richtlijnen” en het woord “omgezet” het woord “gedeeltelijk” ingevoegd;

2° aan het eerste lid worden een punt 6° tot en met 11° toegevoegd, die luiden als volgt:

“6° richtlijn 2010/41/EU van het Europees Parlement en de Raad van 7 juli 2010 betreffende de toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van zelfstandig werkzame mannen en vrouwen en tot intrekking van Richtlijn 86/613/EEG van de Raad;

7° richtlijn 2011/98/EU van het Europees Parlement en de Raad van 13 december 2011 betreffende één enkele aanvraagprocedure voor een gecombineerde vergunning voor onderdanen van derde landen om te verblijven en te werken op het grondgebied van een lidstaat, alsmede inzake een gemeenschappelijk pakket rechten voor werknemers uit derde landen die legaal in een lidstaat verblijven;

8° richtlijn 2014/54/EU van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende maatregelen om de uitoefening van de in de context van het vrije verkeer van werknemers aan werknemers verleende rechten te vergemakkelijken;

9° richtlijn (EU) 2016/801 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2016 betreffende de voorwaarden voor toegang en verblijf van derdelanders met het oog op onderzoek, studie, stages, vrijwilligerswerk, scholierenuitwisseling, educatieve projecten of au-pairactiviteiten;

10° richtlijn (EU) 2019/1158 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende het evenwicht tussen werk en privéleven voor ouders en mantelzorgers en tot intrekking van Richtlijn 2010/18/EU van de Raad;

11° richtlijn (EU) 2023/970 van het Europees Parlement en de Raad van 10 mei 2023 ter versterking van de toepassing van het beginsel van gelijke beloning van mannen en vrouwen voor gelijke of gelijkwaardige arbeid door middel van beloningstransparantie en handhavingsmechanismen.”;

3° aan het tweede lid wordt een punt 4° toegevoegd, dat luidt als volgt:

“4° Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gedaan te Istanbul op 11 mei 2011.”.

Art. 5. In artikel 6 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, 1°, wordt de zinsnede "artikel 16, § 3" vervangen door de zinsnede "artikel 15bis";

2° in paragraaf 2, 2°, wordt het woord "geaardheid" vervangen door het woord "oriëntatie";

3° in paragraaf 2 wordt punt 5° vervangen door wat volgt:

"5° door digitale inclusie en de integrale toegankelijkheid van informatie die voor een publiek toegankelijk is te bevorderen;";

4° aan paragraaf 2 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Digitale inclusie als vermeld in het eerste lid, 5°, heeft als doelstelling dat iedereen ten volle kan deelnemen aan de digitale samenleving. Deze doelstelling wordt gerealiseerd door:

- 1° de toegang tot internet, hardware en software te versterken;
- 2° digitale competenties te versterken;
- 3° een toegankelijk ondersteuningsnetwerk voor digitale vragen op te zetten;
- 4° digitale informatie en dienstverlening gebruiksvriendelijk en toegankelijk te maken."

Art. 6. Artikel 8 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

"Art. 8. §1. De Vlaamse Regering stelt binnen zes maanden na haar aantreden de doelstellingen en beleidsprioriteiten vast waarmee op elk relevant beleidsdomein de doelstellingen van het Vlaamse gelijkheidsbeleid, vermeld in artikel 5 en 6, zullen worden ingevuld. De Vlaamse Regering maakt ook een analyse van de maatschappelijke context waarin de voormelde doelstellingen gerealiseerd moeten worden.

Binnen zes maanden nadat de Vlaamse Regering de doelstellingen heeft vastgelegd, stelt ze een geïntegreerd actieplan op. In het voormelde actieplan worden alleen de acties opgenomen die aanvullend aan het reguliere beleid binnen de domeinen genomen worden en waarbij er samenwerking tussen beleidsdomeinen vereist is.

Het geïntegreerd actieplan, vermeld in het tweede lid, omvat minstens al de volgende elementen:

- 1° een beknopte omschrijving van de geformuleerde doelstellingen en de beleidsdomeinen waarvoor ze gelden;
- 2° de concrete acties die genomen moeten worden om de geformuleerde doelstellingen te realiseren;
- 3° het tijdpad dat is opgesteld voor de uitvoering van de acties, vermeld in punt 2°;
- 4° de opgave van de indicatoren waarmee de voortgang wordt gemeten;
- 5° de ingezette middelen en instrumenten.

§2. De Vlaamse Regering kan het geïntegreerd actieplan, vermeld in paragraaf 1, tweede en derde lid, afstemmen op het geïntegreerd actieplan, vermeld in artikel

5, §1, tweede en derde lid, van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid.”.

Art. 7. Artikel 9 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt opgeheven.

Art. 8. Artikel 10 van hetzelfde decreet wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 10. De Vlaamse Regering bepaalt de beleidsdomeinen en de betrokken departementen en intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid die relevant zijn voor het gelijkekansenbeleid, vermeld in artikel 5 en 6.

Binnen de beleidsdomeinen die de Vlaamse Regering als relevant aanwijst, staan de Vlaamse Regering, de betrokken departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen van de Vlaamse overheid in voor de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van het gelijkekansenbeleid, vermeld in artikel 5 en 6.”.

Art. 9. Artikel 11 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt vervangen door wat volgt:

“Art. 11. De Vlaamse Regering bepaalt de wijze waarop de departementen en de intern en extern verzelfstandigde agentschappen het gelijkekansenbeleid, vermeld in artikel 5 en 6, vormgeven.”.

Art. 10. In hetzelfde decreet worden de volgende artikelen opgeheven:

1° artikel 12, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014;

2° artikel 13.

Art. 11. Aan hoofdstuk III van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 16 december 2022, wordt een afdeling III toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling III. Samenwerking met partnerorganisaties”.

Art. 12. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan afdeling III, toegevoegd bij artikel 11, een artikel 14bis toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14bis. Om de doelstellingen van het gelijkekansenbeleid voor de thema’s, vermeld in artikel 6, §2, eerste lid, 1° tot en met 3°, te realiseren, erkent de Vlaamse Regering partnerorganisaties voor gelijke kansen. De erkenning wordt verleend voor vijf jaar.

De Vlaamse Regering bepaalt de beleidsdoelstellingen die uitvoering geven aan de thema’s, vermeld in het eerste lid.”.

Art. 13. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14ter toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14ter. De erkende partnerorganisaties voor gelijke kansen, vermeld in artikel 14bis, geven invulling aan minimum twee van de volgende vier rollen voor de thema’s, vermeld in artikel 6, §2, eerste lid, 1° tot en met 3°:

- 1° een rol als belangenbehartiger met signaalfunctie aan de Vlaamse overheid en aanjager van het maatschappelijke debat;
- 2° een rol als expertisecentrum voor praktijkgeoriënteerde expertiseontwikkeling, kennis- en informatieopbouw;
- 3° een rol op het vlak van dienstverlening, ondersteuning of informatieverschaffing;
- 4° een rol als netwerkorganisatie die mensen en organisaties verbindt en die gericht is op de versterking van gelijke kansen.

De Vlaamse Regering bepaalt de rollen, vermeld in het eerste lid, nader.”.

Art. 14. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14quater toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14quater. Elke erkende partnerorganisatie voor gelijke kansen, vermeld in artikel 14bis, sluit voor een periode van vijf jaar een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering legt een erkende partnerorganisatie door middel van deze samenwerkingsovereenkomst de rollen, als vermeld in artikel 14ter, op. In deze samenwerkingsovereenkomst wordt ook de praktische en concrete invulling van de opgelegde rollen, vermeld in artikel 14ter, opgenomen.

In de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in het eerste lid, worden ook de strategische en operationele doelstellingen opgenomen. Per operationele doelstelling worden een of meer indicatoren bepaald.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomst.”.

Art. 15. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14quinquies toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14quinquies. Om erkend te worden en de erkenning te behouden, voldoet een partnerorganisatie voor gelijke kansen als vermeld in het artikel 14bis, aan al de volgende voorwaarden:

- 1° vanuit een mensenrechtenperspectief werken;
- 2° het bevorderen van gelijke kansen als missie hebben als vermeld in artikel 6, §1;
- 3° expertise hebben in een of meer van de thema’s, vermeld in artikel 6, §2, eerste lid, 1° tot en met 3°;
- 4° vanuit intersectioneel perspectief werken;
- 5° geen commercieel doel hebben;

- 6° onafhankelijk zijn in haar werking als erkende partnerorganisatie. Onder de voormelde onafhankelijkheid wordt onder meer het onafhankelijk formuleren en communiceren van aanbevelingen en standpunten en ook de onafhankelijke samenstelling van het bestuur verstaan.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden en bepaalt de procedure voor de erkenning van een partnerorganisatie voor gelijke kansen.”.

Art. 16. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14sexies toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14sexies. Binnen de beschikbare begrotingskredieten kent de Vlaamse Regering aan de erkende partnerorganisaties voor gelijke kansen, vermeld in artikel 14bis, jaarlijks een algemene werkingssubsidie toe om een werking met voldoende impact uit te bouwen.

De subsidies, vermeld in het eerste lid, worden toegekend op basis van de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in artikel 14quater.

Het bedrag van de werkingssubsidie, vermeld in het eerste lid, wordt jaarlijks gekoppeld aan het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2, §1, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen. Een erkende partnerorganisatie als vermeld in artikel 14bis, kan een reserve aanleggen overeenkomstig artikel 75 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en artikel 72 van het BVCO van 17 mei 2019.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere regels en modaliteiten voor de toekenning, de terugvordering en de verantwoording van de subsidie, vermeld in het eerste lid, de indiening van aanvragen en verantwoordingsstukken, de eenmalige gegevensopvraging en voor de onverenigbaarheden en de procedure voor de controle op de aanwending van de voormelde subsidie.”.

Art. 17. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14septies toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14septies. §1. Om de beleidsdoelstellingen rond digitale inclusie, vermeld in artikel 6, §2, eerste lid, 5°, te realiseren, kan de Vlaamse Regering partnerorganisaties voor beleidsuitvoering en -ondersteuning erkennen voor vijf jaar.

§2. Om erkend te worden en de erkenning te behouden, voldoet een partnerorganisatie voor digitale inclusie aan al de volgende voorwaarden:

- 1° gevestigd zijn in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- 2° expertise hebben in en een geïntegreerde visie hebben over digitale inclusie;

- 3° in haar werking de volledige Vlaamse Gemeenschap omvatten en een breed bereik hebben rond digitale inclusie binnen de Vlaamse Gemeenschap;
- 4° bereid zijn om nauw samen te werken met de Vlaamse overheid en de eigen activiteiten over digitale inclusie af te stemmen op het beleid van de Vlaamse overheid;
- 5° bereid zijn om samen te werken met andere partners van de Vlaamse overheid.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden en bepaalt de procedure voor de erkenning van een partnerorganisatie voor digitale inclusie.

Als een partnerorganisatie voor digitale inclusie niet meer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden kan de Vlaamse Regering de erkenning intrekken.

§3. De Vlaamse Regering kan een partnerorganisatie voor digitale inclusie, vermeld in paragraaf 1, die aan de erkenningsvoorwaarden, vermeld in paragraaf 2, voldoet, met een samenwerkingsovereenkomst een of meer van de volgende opdrachten opleggen om het beleid rond digitale inclusie uit te voeren en te ondersteunen:

- 1° informatie, kennis en expertise rond digitale inclusie opbouwen die constant actueel is en aangepast wordt aan de veranderende maatschappij;
- 2° informatie, kennis en expertise, vermeld in punt 1°, verspreiden bij partners van de Vlaamse overheid en de bredere maatschappij.

De Vlaamse Regering kan de opdrachten, vermeld in het eerste lid, nader specificeren en uitbreiden.

Voor de praktische en concrete uitvoering van de opdrachten, vermeld in het eerste lid, sluit een partnerorganisatie voor een periode van vijf jaar een samenwerkingsovereenkomst als vermeld in het eerste lid, met de Vlaamse Regering. De voormelde samenwerkingsovereenkomst omvat afspraken over de te realiseren opdrachten, vermeld in het eerste lid, met inbegrip van de strategische en operationele doelstellingen. Per operationele doelstelling worden een of meer indicatoren bepaald.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in het eerste lid.

§4. Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering aan een erkende partnerorganisatie voor digitale inclusie jaarlijks een algemene werkingssubsidie toekennen.

De subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt toegekend op basis van de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in paragraaf 3.

Het bedrag van de werkingssubsidie, vermeld in het eerste lid, wordt jaarlijks gekoppeld aan het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2, §1, het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands

concurrentievermogen. Een erkende partnerorganisatie voor digitale inclusie kan een reserve aanleggen overeenkomstig artikel 75 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en artikel 72 van het BVCO van 17 mei 2019.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels en modaliteiten bepalen voor de toekenning, de terugvordering en de verantwoording van de subsidie, vermeld in het eerste lid, de indiening van aanvragen en verantwoordingsstukken, de eenmalige gegevensopvraging en voor de onverenigbaarheden en de procedure voor de controle op de aanwending van de voormelde subsidie.”.

Art. 18. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan dezelfde afdeling III een artikel 14octies toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 14octies. §1. Om de lokale besturen te ondersteunen bij het voeren van een inclusief lokaal gelijkkansenbeleid, kan de Vlaamse Regering een partnerorganisatie erkennen voor vijf jaar.

§2. Om erkend te worden en de erkenning te behouden, voldoet de partnerorganisatie aan al de volgende voorwaarden:

- 1° gevestigd zijn in het Nederlandse taalgebied of het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad;
- 2° expertise bezitten over het lokaal gelijkkansenbeleid;
- 3° ondersteunend werken voor lokale besturen;
- 4° bereid zijn de decretale opdracht uit te voeren ten aanzien van de lokale besturen in het Vlaamse Gewest, evenals de VGC als plaatsvervangend Vlaams lokaal bestuur;
- 5° een breed bereik hebben bij lokale besturen;
- 6° bereid zijn om nauw samen te werken met de Vlaamse overheid en de eigen activiteiten over het lokaal gelijkkansenbeleid af te stemmen op het beleid van de Vlaamse overheid;
- 7° bereid zijn om samen te werken met de andere organisaties die erkend of gefinancierd zijn door de Vlaamse overheid in het kader van het gelijkkansenbeleid, vermeld in artikel 5 en 6.

De Vlaamse Regering bepaalt de nadere voorwaarden en bepaalt de procedure voor de erkenning van een partnerorganisatie als vermeld in het eerste lid.

Als de partnerorganisatie niet meer aan de erkenningsvoorwaarden voldoet, kan de Vlaamse Regering de erkenning intrekken.

§3. De partnerorganisatie, vermeld in paragraaf 1, vervult, met het oog op de ondersteuning van lokale besturen bij het voeren van een inclusief lokaal gelijkkansenbeleid, daarbij de volgende opdrachten:

- 1° informatie, kennis en expertise over het lokaal gelijkkansenbeleid verzamelen;
- 2° de informatie, kennis en expertise, vermeld in punt 1°, in bruikbare instrumenten voor de lokale besturen omzetten;

- 3° de informatie, kennis en expertise, vermeld in punt 1°, delen met de lokale besturen;
- 4° begeleiding en ondersteuning verzorgen aan lokale besturen voor het lokaal gelijkemansbeleid.

De Vlaamse Regering kan de opdrachten, vermeld in het eerste lid, nader specificeren en uitbreiden.

Voor de praktische en concrete uitvoering van de opdrachten, vermeld in het eerste lid, sluit de partnerorganisatie, vermeld in paragraaf 1, voor vijf jaar een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse Regering. De voormelde samenwerkingsovereenkomst omvat afspraken over de te realiseren opdrachten, vermeld in het eerste lid, met inbegrip van de strategische en operationele doelstellingen. Per operationele doelstelling worden een of meer indicatoren bepaald.

De Vlaamse Regering bepaalt de wijze van totstandkoming van de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in het derde lid.

§4. Binnen de beschikbare begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering aan de erkende partnerorganisatie, vermeld in paragraaf 1, jaarlijks een algemene werkingssubsidie toekennen.

De subsidie, vermeld in het eerste lid, wordt toegekend op basis van de samenwerkingsovereenkomst, vermeld in paragraaf 3, derde lid.

Het bedrag van de werkingssubsidie, vermeld in het eerste lid, wordt jaarlijks gekoppeld aan het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2, §1, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen. De erkende partnerorganisatie, vermeld in paragraaf 1, kan een reserve aanleggen overeenkomstig artikel 75 van de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën van 29 maart 2019 en artikel 72 van het BVCO van 17 mei 2019.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels en modaliteiten bepalen voor de toekenning, de terugvordering en de verantwoording van de subsidie, vermeld in het eerste lid, de indiening van aanvragen en verantwoordingsstukken, de eenmalige gegevensopvraging en voor de onverenigbaarheden en de procedure voor de controle op de aanwending van de voormelde subsidie.”.

Art. 19. Aan hoofdstuk III van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 16 december 2022, wordt een afdeling IV toegevoegd, die luidt als volgt:

“Afdeling IV. Erkenning deskundige toegankelijkheid”.

Art. 20. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt aan afdeling IV, toegevoegd bij artikel 18, een artikel 14novies toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 14novies. De Vlaamse Regering kan een natuurlijk persoon of rechtspersoon aanduiden als deskundige toegankelijkheid. De Vlaamse Regering bepaalt:

- 1° de erkenningsvoorwaarden;
- 2° de nadere regels voor de erkenning en de duur, de schorsing en de intrekking ervan en de administratieve beroepsprocedure;
- 3° de opdrachten van de deskundigen toegankelijkheid.

Het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen is van rechtswege aangeduid als een erkende deskundige toegankelijkheid.

Art. 21. Aan artikel 15 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Behalve in strafrechtelijke aangelegenheden is voor geen van de vormen van discriminatie, vermeld in het eerste lid, opzet vereist."

Art. 22. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt een artikel 15bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 15bis. §1. De beschermde kenmerken zijn geslacht, gezinsverantwoordelijkheden, leeftijd, seksuele oriëntatie, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, taal, gezondheidstoestand, handicap, fysieke of genetische eigenschap, sociale positie, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, of nationale of etnische afstamming.

Onder het beschermde kenmerk gezinsverantwoordelijkheden, vermeld in het eerste lid, wordt verstaan: het aanvragen of opnemen van adoptieverlof, moederschapverlof, borstvoedingsverlof, geboorteverlof, ouderschapsverlof, zorgverlof, pleegouderverlof, arbeidsverzuim wegens overmacht in verband met dringende familieomstandigheden, in geval van ziekte of een ongeval, flexibele arbeidsregelingen voor zorgdoeleinden, tijdskrediet, zorgkrediet of andere bestaande wettelijke verloffregelingen met als doelstelling om voor werknemers die ouders, pleegouders, voogden of mantelzorgers zijn een betere combinatie van werk en gezin mogelijk te maken.

§2. Een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van genderidentiteit, genderexpressie, zwangerschap, bevalling, moederschap, het geven van borstvoeding, adoptie, medisch begeleide voortplanting, vader- en meemoederschap, geslachtsverandering of seksekenmerken wordt gelijkgesteld met een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van geslacht.

§3. Een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van gezinssamenstelling wordt gelijkgesteld met een minder gunstige behandeling in een vergelijkbare situatie op grond van burgerlijke staat."

Art. 23. In artikel 16 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan paragraaf 1 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De rechtvaardigingsregel, vermeld in het eerste lid, is van toepassing onder voorbehoud van de bijzondere rechtvaardigingsregels, vermeld in artikel 23 tot en met 25ter.”;

2° in paragraaf 2 worden de woorden “een werkelijk of vermeend” vervangen door de woorden “een of meer werkelijke of vermeende” en worden de woorden “toegekend beschermd kenmerk” vervangen door de woorden “toegekende beschermde kenmerken”;

3° paragraaf 3 tot en met 5 worden opgeheven.

Art. 24. In artikel 17 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede “Er is sprake van intimidatie in geval van ongewenst gedrag dat verband houdt met een of meer van de kenmerken, vermeld in artikel 16, § 3,” vervangen door de zinsnede “Er is sprake van intimidatie als zich ongewenst gedrag voordoet dat verband houdt met een of meer van de kenmerken, vermeld in artikel 15bis,”;

2° in paragraaf 2 wordt tussen de zinsnede “connotatie voordoet,” en de woorden “met als doel” de zinsnede “met inbegrip van ongewenste seksuele handelingen en verzoeken om dergelijke handelingen, seksueel expliciet lichamelijk contact en ongewenste opmerkingen van seksuele aard,” ingevoegd.

Art. 25. In artikel 18 van hetzelfde decreet wordt de zinsnede “artikel 16, § 3” vervangen door de zinsnede “artikel 15bis”.

Art. 26. Aan artikel 19 van hetzelfde decreet wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De redelijkheid van de aanpassing, vermeld in het eerste lid, wordt beoordeeld op basis van onder meer de volgende indicatoren:

- 1° de financiële impact van de aanpassing, waarbij rekening wordt gehouden met eventuele ondersteunende financiële tegemoetkomingen en de financiële draagkracht van degene op wie de aanpassingsplicht rust;
- 2° de organisatorische impact van de aanpassing;
- 3° de te verwachten frequentie en duur van het gebruik van de aanpassing door personen met een handicap;
- 4° de impact van de aanpassing op de levenskwaliteit van een daadwerkelijke of potentiële gebruiker met een handicap of daadwerkelijke of potentiële gebruikers met een handicap;
- 5° de impact van de aanpassing op de omgeving en op andere gebruikers;
- 6° het ontbreken van gelijkwaardige alternatieven;
- 7° het verzuim van voor de hand liggende of wettelijk verplichte normen.”.

Art. 27. In artikel 20 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° aan het eerste lid, 6°, wordt de zinsnede „ mobiliteit, onderwijs, sport en energie, alsook bij het sluiten, uitvoeren of beëindigen van overeenkomsten ter zake” toegevoegd;

2° aan het eerste lid, 7°, worden de woorden “en sociale bescherming” toegevoegd;

3° het derde lid wordt vervangen door wat volgt:

“De bepalingen van dit decreet zijn van toepassing op discriminatie op het gebied van arbeidsbetrekkingen als vermeld in het eerste lid, 1° tot en met 3°, als het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt niet voorziet in een ruimere rechtsbescherming voor de benadeelde persoon.”;

4° het vijfde lid wordt opgeheven.

Art. 28. In artikel 22bis van hetzelfde decreet, ingevoegd bij het decreet van 28 maart 2014, wordt de zinsnede “Een ouder die zich in een arbeidsbetrekking bevindt en die zwangerschaps- en bevallingsverlof, vaderschapsverlof of adoptieverlof heeft,” vervangen door de zinsnede “Een ouder, pleegouder, voogd of mantelzorger die zich in een arbeidsbetrekking bevindt en die verlof heeft in het kader van gezinsverantwoordelijkheden, als vermeld in artikel 15bis, §1,”.

Art. 29. In artikel 24 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 18 mei 2018, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede “vermeld in artikel 20, 4°, 5°, 6° en 7°” vervangen door de zinsnede „, vermeld in artikel 20, eerste lid, 4°, 5°, 6° en 7°”;

2° in paragraaf 2, eerste lid, worden de woorden “het gebied” vervangen door de zinsnede “de gebieden,”;

3° in paragraaf 2, eerste lid, wordt tussen de zinsnede “artikel 20, eerste lid, 6°” en de zinsnede „, is er sprake van” de zinsnede “en 7°” ingevoegd;

4° paragraaf 2, tweede lid, wordt vervangen door wat volgt:

“In afwijking van het eerste lid is er geen sprake van directe discriminatie in de zin van artikel 16, § 1, in het gebied, vermeld in artikel 20, eerste lid, 6°, indien het aanbod ervan, de toegang tot of de levering ervan aan, uitsluitend of hoofdzakelijk, leden van een bepaald geslacht door een legitiem doel wordt gerechtvaardigd en de middelen voor het bereiken van dat doel passend en noodzakelijk zijn.”.

Art. 30. In artikel 25 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in het eerste lid wordt het woord “geaardheid” vervangen door het woord “oriëntatie”;

2° het derde lid wordt opgeheven.

Art. 31. Aan hoofdstuk IV, afdeling III, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 18 mei 2018, wordt een artikel 25bis toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 25bis. Als de ongunstigere behandeling wegens een of meer van de beschermde kenmerken, vermeld in artikel 15bis, raakt aan meerdere gebieden, vermeld in artikel 20, eerste lid, geldt de rechtvaardigingsregeling die de sterkste rechtsbescherming biedt aan de benadeelde persoon.”.

Art. 32. Aan hoofdstuk IV, afdeling III, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014 en 18 mei 2018, wordt een artikel 25ter toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 25ter. Als iemand op grond van geloof of levensbeschouwing ongunstiger wordt behandeld dan iemand anders in een vergelijkbare situatie wordt, is of zou worden behandeld, in de gebieden, vermeld in artikel 20, eerste lid, is er geen sprake van discriminatie in hoofde van publieke of particuliere organisaties waarvan de grondslag op geloof of levensbeschouwing is gebaseerd, op voorwaarde dat het geloof of de levensbeschouwing vanwege de activiteiten die worden ontwikkeld in de voormelde gebieden of de context waarin die worden uitgeoefend een wezenlijke, legitieme en gerechtvaardigde voorwaarde vormt gezien de grondslag van de organisatie. Dat verschil in behandeling kan geen discriminatie rechtvaardigen die op een andere grond gebaseerd is.

Als de bepalingen van dit decreet voor het overige worden geëerbiedigd, laat dit decreet het recht van publieke of particuliere organisaties waarvan de grondslag op geloof of levensbeschouwing is gebaseerd, onverlet om van personen die voor hen werkzaam zijn een houding van goede trouw en loyaliteit aan de grondslag van de organisatie te verlangen.”.

Art. 33. In artikel 26 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 maart 2014, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de zinsnede “geslacht, genderidentiteit, genderexpressie, leeftijd, seksuele geaardheid, burgerlijke staat, geboorte, vermogen, geloof of levensbeschouwing, politieke overtuiging, syndicale overtuiging, taal, gezondheidstoestand, handicap, fysieke of genetische eigenschap, sociale positie, nationaliteit, zogenaamd ras, huidskleur, afkomst, nationale of etnische afstamming,” wordt vervangen door de zinsnede “een van de kenmerken, vermeld in artikel 15bis,”;

2° er wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“Met behoud van de toepassing van de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, kan de Vlaamse Regering, in het algemeen of voor welbepaalde domeinen of beschermde kenmerken, nader bepalen in welke situaties en onder welke voorwaarden een tijdelijke specifieke maatregel gehandhaafd of getroffen kan worden.”.

Art. 34. In hoofdstuk IV van hetzelfde decreet, gewijzigd bij de decreten van 28 maart 2014, 18 mei 2018, 19 maart 2021 en 28 oktober 2022, wordt een afdeling IVbis ingevoegd, die luidt als volgt:

"Afdeling IVbis. Procedure voor verzoeken om redelijke aanpassingen".

Art. 35. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt in afdeling IVbis, ingevoegd bij artikel 34, een artikel 26bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 26bis. §1. Elke persoon die onderworpen is aan het discriminatieverbod, vermeld in dit decreet, neemt passende maatregelen om het aanvragen van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 19, te faciliteren, zoals het ter beschikking stellen van een aanvraagformulier dat ook elektronisch kan worden ingevuld, zonder dat andere communicatiemiddelen worden uitgesloten. De Vlaamse Regering stelt een model vast van het voormelde aanvraagformulier.

De persoon, vermeld in het eerste lid, verstrekt de aanvrager van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 19, zo spoedig mogelijk en in ieder geval binnen dertig dagen nadat die persoon de voormelde aanvraag heeft ontvangen, informatie over het gevolg dat aan de aanvraag is gegeven.

§2. In uitzonderlijke gevallen en als dat nodig is, kan de termijn, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, met dertig dagen worden verlengd. De aanvrager wordt binnen de termijn, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, op de hoogte gebracht van de voormelde verlenging en van de reden of redenen daarvoor.

§3. Als de aanvraag van redelijke aanpassingen, vermeld in paragraaf 1, op het eerste gezicht buitensporig is of op een te algemene wijze is geformuleerd om ze te kunnen onderzoeken, vraagt de persoon, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, zo spoedig mogelijk en uiterlijk binnen de termijn, vermeld in paragraaf 1, tweede lid, aan de aanvrager om zijn aanvraag te specificeren of te vervolledigen. De persoon, vermeld in paragraaf 1, eerste lid, motiveert dat verzoek en geeft, als dat mogelijk is, aan welke bijkomende gegevens nodig zijn om de aanvraag te kunnen onderzoeken. Een nieuwe termijn van dertig dagen begint te lopen vanaf het moment dat de aanvrager zijn aanvraag gespecificeerd of vervolledigd heeft."

Art. 36. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt in dezelfde afdeling IVbis een artikel 26ter ingevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 26ter. Als de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, beslist om de aanvraag van redelijke aanpassingen, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, volledig of gedeeltelijk in te willigen, voert hij die beslissing zo spoedig mogelijk uit, uiterlijk binnen zestig dagen vanaf de dag waarop de voormelde beslissing is genomen.

Als de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, oordeelt dat hij meer tijd nodig heeft om zijn beslissing uit te voeren, kan hij de termijn, vermeld in het eerste lid, verlengen met dertig dagen. De aanvrager van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 19, wordt binnen de termijn, vermeld in het eerste lid, op de hoogte gebracht van een dergelijke verlenging en van de reden of redenen daarvoor."

Art. 37. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt in dezelfde afdeling IVbis een artikel 26quater ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 26quater. Als de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, de aanvraag van redelijke aanpassingen, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, volledig of gedeeltelijk afwijst, deelt hij de aanvrager de redenen voor die afwijzing mee en informeert hij hem over de mogelijkheid om klacht in te dienen bij het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, en een vordering in te stellen bij de rechter conform afdeling V van dit decreet.

Als de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, geen beslissing meedeelt aan de aanvrager van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 19, binnen de termijnen, vermeld in artikel 26bis, wordt de aanvraag van redelijke aanpassingen, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, geacht te zijn afgewezen en heeft de aanvrager het recht om klacht in te dienen bij het voormelde Vlaams Mensenrechteninstituut en een vordering in te stellen bij de rechter, conform afdeling V van dit decreet.”.

Art. 38. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt in dezelfde afdeling IVbis een artikel 26quinquies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 26quinquies. Het verstrekken van de informatie, vermeld in deze afdeling, en het treffen van de redelijke aanpassingen, vermeld in artikel 19, is kosteloos voor de aanvrager van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 19. Als aanvragen van redelijke aanpassingen als vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, kennelijk ongegrond of buitensporig zijn, onder andere door het repetitieve karakter ervan, kan de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, een van de volgende beslissingen nemen:

- 1° beslissen om een redelijke vergoeding aan te rekenen in het licht van de administratieve kosten waarmee het beantwoorden van de aanvragen gepaard gaat;
- 2° beslissen om de aanvragen niet te beantwoorden.

Het is aan de persoon, vermeld in artikel 26bis, §1, eerste lid, om de kennelijk ongegronde of buitensporige aard van de aanvraag, vermeld in het eerste lid, aan te tonen.”.

Art. 39. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt in dezelfde afdeling IVbis een artikel 26sexies ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 26sexies. Deze afdeling doet geen afbreuk aan decretale bepalingen die in een ruimere rechtsbescherming voorzien voor personen met een handicap.”.

Art. 40. In hetzelfde decreet, het laatst gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt een artikel 27bis ingevoegd, dat luidt als volgt:

“Art. 27bis. Als een ongunstige behandeling gebaseerd is op meerdere beschermde kenmerken als vermeld in artikel 15bis, dient bij de beoordeling van die ongunstige behandeling rekening te worden gehouden met de omstandigheid dat meerdere beschermde kenmerken aan de orde zijn, en met de bijzondere kwetsbaarheid van de benadeelde persoon die daaruit kan voortvloeien.”.

Art. 41. In artikel 28 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, tweede lid, wordt de zinsnede “In de gevallen, vermeld in §2,” vervangen door de zinsnede “Als het slachtoffer een schadevergoeding vordert, en de rechter discriminatie vaststelt,”;

2° in paragraaf 2, inleidende zin, wordt de zinsnede “in § 1” vervangen door de zinsnede “in paragraaf 1”;

3° in paragraaf 2, 1°, wordt de zinsnede “in de zin van artikel 20, 1° tot en met 3°” telkens vervangen door de zinsnede “als vermeld in artikel 20, eerste lid, 1° tot en met 3°”;

4° in paragraaf 2, 1°, worden de zinsnede “, tenzij de werkgever aantoont dat de betwiste ongunstige of nadelige behandeling ook op niet-discriminerende gronden getroffen zou zijn” en de zin “In dat laatste geval wordt de forfaitaire schadevergoeding voor materiële en morele schade beperkt tot drie maanden brutobeloning.” opgeheven;

5° in paragraaf 2 wordt punt 2° vervangen door wat volgt:

“2° in alle andere gevallen dan de gevallen, vermeld in punt 1°, bedraagt de forfaitaire vergoeding van de morele schade die is geleden door een feit van discriminatie, 1950 euro.”;

6° aan paragraaf 2 worden een tweede tot en met vijfde lid toegevoegd, die luiden als volgt:

“Op verzoek van een van de partijen, kan de rechter bij een met bijzondere redenen omklede beslissing de forfaitaire schadevergoeding, vermeld in het eerste lid, 1°, verminderen tot drie maanden brutobeloning of verhogen tot negen maanden brutobeloning.

Op verzoek van een van de partijen kan de rechter bij een met bijzondere redenen omklede beslissing de forfaitaire schadevergoeding, vermeld in het eerste lid, 2°, verminderen tot 1000 euro of verhogen tot 3900 euro.

Bij de beslissing, vermeld in het tweede en derde lid, houdt de rechter rekening met de volgende elementen:

- 1° de aard, de ernst en de duur van de inbreuk op het discriminatieverbod;
- 2° het eenmalige of repetitieve karakter van de discriminatie ten aanzien van het slachtoffer;
- 3° de kwetsbaarheid van het slachtoffer;

- 4° de maatregelen die de verweerder heeft genomen om de schade te beperken die het slachtoffer heeft geleden;
- 5° de opzettelijke of nalatige aard van de inbreuk op het discriminatieverbod;
- 6° elke andere omstandigheid die maakt dat de morele schade die het slachtoffer heeft geleden, ernstiger of minder ernstig is dan gemiddeld.

Het bedrag van de forfaitaire schadevergoeding is gekoppeld aan het indexcijfer van de consumptieprijzen dat overeenstemt met 127,72 punten (basis december 2022). Telkens als het indexcijfer met 10 punten stijgt of daalt, worden de bedragen, vermeld in het eerste lid, 2°, en het derde lid, met 10 % vermeerderd of verminderd.”.

Art. 42. In artikel 29 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1, eerste lid, wordt het woord “instellingen” vervangen door het woord “rechtspersonen”;

2° in paragraaf 1 wordt tussen het eerste en het tweede lid een lid ingevoegd, dat luidt als volgt:

“De voorzitter van de rechtbank heeft de mogelijkheid om positieve maatregelen op te leggen met het oog op de beëindiging van de overtreding van de bepalingen van dit decreet of het voorkomen van de herhaling van gelijkaardige daden die een overtreding van de bepalingen van dit decreet vormen. De voorzitter van de rechtbank kan daarbij een termijn opleggen waarbinnen de opgelegde positieve maatregelen uitgevoerd moeten worden.”;

3° in paragraaf 2 wordt het woord “kan” vervangen door het woord “kent” en wordt het woord “toekennen” vervangen door het woord “toe”;

4° er wordt een paragraaf 2bis ingevoegd, die luidt als volgt:

“§2bis. De voorzitter van de rechtbank kan overeenkomstig artikel 27 de nietigheid uitspreken van bepalingen die strijdig zijn met dit decreet en de bepalingen volgens welke een of meer contracterende partijen afzien van de rechten die door dit decreet gewaarborgd worden.”;

5° paragraaf 3, tweede lid, wordt vervangen door wat volgt:

“De maatregelen van openbaarmaking, vermeld in het eerste lid, worden uitgevoerd zonder vermelding van persoonsgegevens waaruit de identiteit van natuurlijke personen direct kan blijken, tenzij de voorzitter van de rechtbank om gewichtige redenen en na schriftelijke toestemming van het slachtoffer of op verzoek van het slachtoffer anders beslist.”;

6° aan paragraaf 4, zevende lid, wordt de volgende zin toegevoegd: “Het vonnis wordt daarnaast binnen acht dagen te rekenen vanaf de uitspraak ter kennis gebracht aan het Vlaams Mensenrechteninstituut door de griffier van de rechtbank.”.

Art. 43. In artikel 30 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt het woord "instellingen" vervangen door het woord "rechtspersonen".

Art. 44. In artikel 31, 1° en 2°, van hetzelfde decreet wordt de zinsnede "in de zin van artikel 16, § 3" vervangen door de zinsnede ", vermeld in artikel 15bis".

Art. 45. Aan hoofdstuk IV, afdeling V, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt een artikel 35bis toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 35bis. De rechtstvorderingen op grond van dit decreet verjaren na vijf jaar vanaf de dag waarop ze zijn ontstaan. Bij voortdurende of voortgezette discriminaties gaat de voormelde termijn in op het ogenblik dat de wederrechtelijke toestand ophoudt te bestaan.

De verjaring wordt geschorst zolang een klacht over het voorwerp van de rechtsvordering in behandeling is bij het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut, en wordt gestuit conform artikel 2244 tot en met 2250 van het oud Burgerlijk Wetboek."

Art. 46. Aan hoofdstuk IV, afdeling V, van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, wordt een artikel 35ter toegevoegd, dat luidt als volgt:

"Art. 35ter. De rechter kan bevelen dat zijn beslissing of de samenvatting die hij opstelt op grond van dit decreet, wordt aangeplakt tijdens de door hem bepaalde termijn, zowel buiten als binnen de inrichtingen van de overtreder of de lokalen die hem toebehoren, en dat zijn vonnis of arrest of de samenvatting ervan in kranten of op enige andere wijze wordt bekendgemaakt. De overtreder moet de kosten daarvan dragen.

De maatregelen van openbaarmaking, vermeld in het eerste lid, worden uitgevoerd zonder vermelding van persoonsgegevens waaruit de identiteit van natuurlijke personen direct kan blijken, tenzij de rechter om gewichtige redenen en na schriftelijke toestemming van het slachtoffer of op verzoek van het slachtoffer anders beslist.

Elk vonnis of arrest dat door de hoven en rechtbanken wordt gewezen op grond van dit decreet wordt binnen acht dagen te rekenen vanaf de uitspraak ter kennis gebracht aan het Vlaams Mensenrechteninstituut door de griffier van het betrokken rechtscollege.

Bovendien licht de griffier van het hof of de rechtbank waar een beroep, verzet of derdenverzet, is ingesteld tegen een rechterlijke beslissing, vermeld in het eerste lid, onverwijld het Vlaams Mensenrechteninstituut in."

Art. 47. In artikel 36 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 wordt de zinsnede "Als een persoon of een van de instellingen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41," vervangen door de zinsnede "Als een persoon of een van de rechtspersonen, verenigingen of organisaties, vermeld in artikel 41,";

2° in paragraaf 1 wordt tussen de woorden "een bevoegd gerecht" en de woorden "de schending inroept" de zinsnede "of in een procedure voor de geschillenkamer van het Vlaams Mensenrechteninstituut, vermeld in het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut," ingevoegd;

3° in paragraaf 2, 1°, wordt het woord "instellingen" vervangen door het woord "rechtspersonen";

4° er wordt een paragraaf 4 toegevoegd, die luidt als volgt:

"§4. Het aanvoeren van feiten die het bestaan van een discriminatie kunnen doen vermoeden, vereist geen bewijs van opzet of enige andere specifieke drijfveer van de verweerder."

Art. 48. In artikel 37 van hetzelfde decreet, gewijzigd bij het decreet van 28 oktober 2022, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° in paragraaf 1 worden tussen de woorden "een melding" en de woorden "of klacht", de woorden "wordt gedaan" ingevoegd;

2° in paragraaf 1 wordt het woord "procedure" telkens vervangen door het woord "rechtsvordering";

3° aan paragraaf 1 wordt de zinsnede ", of aan de inhoud ervan" toegevoegd;

4° paragraaf 2 wordt vervangen door wat volgt:

"§2. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder melding, klacht of rechtsvordering begrepen:

1° een melding die de betrokkene heeft gedaan of een klacht die de betrokkene heeft ingediend bij de instantie of organisatie waar de discriminatie plaatsvond of bij de ambtenaren die krachtens artikel 39 van dit decreet belast zijn met het toezicht op de uitvoering van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan;

2° een melding die de betrokkene heeft gedaan of een klacht die de betrokkene heeft ingediend bij het Vlaams Mensenrechteninstituut of bij een rechtspersoon, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet;

3° een melding die gedaan is of klacht die ingediend is ten voordele van de betrokkene door een rechtspersoon, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet, bij de instantie of organisatie waar de discriminatie plaatsvond;

3°/1 een melding gedaan of een klacht ingediend bij een dienst belast met het toezicht op de handelingen en de werking van administratieve overheden of bestuursinstanties of die optreedt met het oog op buitengerechtelijke geschillenbehandeling;

3°/2 een aangifte gedaan bij de politiediensten, een klacht met burgerlijke partijstelling ingediend bij de onderzoeksrechter, of een kennisgeving aan de procureur des Konings;

4° een rechtsvordering die de betrokkene heeft ingesteld;

5° een rechtsvordering die ingesteld is ten voordele van de betrokkene door een rechtspersoon, vereniging of organisatie als vermeld in artikel 41 van dit decreet.”;

5° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

“§3. Om de bescherming, vermeld in paragraaf 1, te genieten moet de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft aantonen dat er een melding werd gedaan of een klacht werd ingediend of een rechtsvordering werd ingesteld omwille van een inbreuk op dit decreet. Dit bewijs kan met elk rechtsmiddel geleverd worden.

Wanneer een persoon, binnen de twaalf maanden nadat deze kennis had van de melding of de klacht of nadat deze redelijkerwijs kennis kon hebben van deze acties, een nadelige maatregel treft ten aanzien van de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft, valt de bewijslast dat de nadelige maatregel geen verband houdt met de melding of de klacht, of met de inhoud ervan, ten laste van de persoon die de nadelige maatregel heeft getroffen. Deze bewijslast valt eveneens ten laste van diegene tegen wie de rechtsvordering werd ingesteld wanneer de nadelige maatregel werd genomen nadat de rechtsvordering werd ingesteld en dit tot drie maanden na de dag waarop de rechterlijke beslissing in kracht van gewijsde is getreden.

Wanneer de persoon op wie de vermeende inbreuk betrekking heeft een melding doet, een klacht indient of een rechtsvordering instelt of wanneer een persoon, vermeld in artikel 38, de in dat artikel bedoelde handelingen stelt, kan die daarvan een schriftelijk en gedateerd bewijs vragen bij de instantie, rechtspersoon, vereniging of organisatie, vermeld in paragraaf 2.

Dit schriftelijke bewijs, verstrekt door de instantie, rechtspersoon, vereniging of organisatie, vermeld in het derde lid, bevat de identiteit van de persoon, de ondernomen acties, de datum van de actie en de datum waarop het bewijs werd gevraagd.”;

6° in paragraaf 4, eerste lid, wordt de zinsnede “§ 1” vervangen door de zinsnede “paragraaf 1”;

7° in paragraaf 4, eerste lid, wordt tussen de woorden “die persoon of de” en de woorden “verenigingen of organisaties” de zinsnede “rechtspersonen,” ingevoegd;

8° in paragraaf 5 wordt de zinsnede “§ 3” vervangen door de zinsnede “paragraaf 4”, wordt de zinsnede “§ 1” vervangen door de zinsnede “paragraaf 1” en wordt de zinsnede “artikel 28, § 2, 2°” vervangen door de zinsnede “artikel 28, §2”;

9° aan paragraaf 5 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schadevergoeding bedoeld in deze paragraaf kan gecumuleerd worden met de schadevergoedingen wegens discriminatie voorzien in artikel 28, §2.”;

10° in paragraaf 6, inleidende zin, wordt tussen de zinsnede “getroffen werden, of de” en de woorden “verenigingen of organisaties” de zinsnede “rechtspersonen,” ingevoegd;

11° in paragraaf 6, inleidende zin, wordt de zinsnede “§ 4” vervangen door de zinsnede “paragraaf 4”;

12° in paragraaf 6, 2° en 3°, wordt de zinsnede “§ 1” vervangen door de zinsnede “paragraaf 1”;

13° aan paragraaf 6 wordt een tweede lid toegevoegd, dat luidt als volgt:

“De schadevergoeding bedoeld in deze paragraaf kan gecumuleerd worden met de schadevergoedingen wegens discriminatie voorzien in artikel 28, §2.”.

Art. 49. In artikel 41 van hetzelfde decreet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° paragraaf 1 wordt vervangen door wat volgt:

“§1. Met toepassing van de voorwaarden, vermeld in artikel 17 van het Gerechtelijk Wetboek, kunnen alle rechtspersonen met een wettelijk of statutair doel om het recht om niet gediscrimineerd te worden te verdedigen of discriminatie te bestrijden, in rechte optreden namens hun collectieve belang in alle geschillen waartoe dit decreet aanleiding kan geven.”;

2° er wordt een paragraaf §1bis ingevoegd, die luidt als volgt:

“§1bis. Alle privaatrechtelijke rechtspersonen die zich in hun statuten tot doel hebben gesteld het recht om niet gediscrimineerd te worden te verdedigen of discriminatie te bestrijden, kunnen namens en voor rekening van een persoon die meent te worden gediscrimineerd in rechte optreden in alle geschillen waartoe dit decreet aanleiding kan geven.”;

3° in paragraaf 2, inleidende zin, wordt de zinsnede “in de zin van artikel 20, punt 1° tot en met 3°” vervangen door de zinsnede “, vermeld in artikel 20, eerste lid, 1° tot en met 3°” en wordt de zinsnede “van artikel 20, punt 7°” vervangen door de zinsnede “als vermeld in artikel 20, eerste lid, 7°”;

4° aan paragraaf 2, inleidende zin, worden de woorden “namens hun collectieve belang of in naam en voor rekening van een persoon die meent te worden gediscrimineerd” toegevoegd;

5° paragraaf 3 wordt vervangen door wat volgt:

“§3. Als de vordering, vermeld in paragraaf 1bis of 2, wordt ingesteld in naam en voor rekening van een persoon die meent te worden gediscrimineerd, is die vordering alleen ontvankelijk met diens instemming.”.

Hoofdstuk 4. Inwerkingtredingsbepaling

Art. 50. De Vlaamse Regering bepaalt voor iedere bepaling van dit decreet de datum van inwerkingtreding.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en
Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en
Landbouw,

Jo BROUNS